

2023

GÜRPINAR İLÇE RAPORU

VAN | TSO

Van Ticaret ve Sanayi Odası

Gürpınar Tarihçesi:

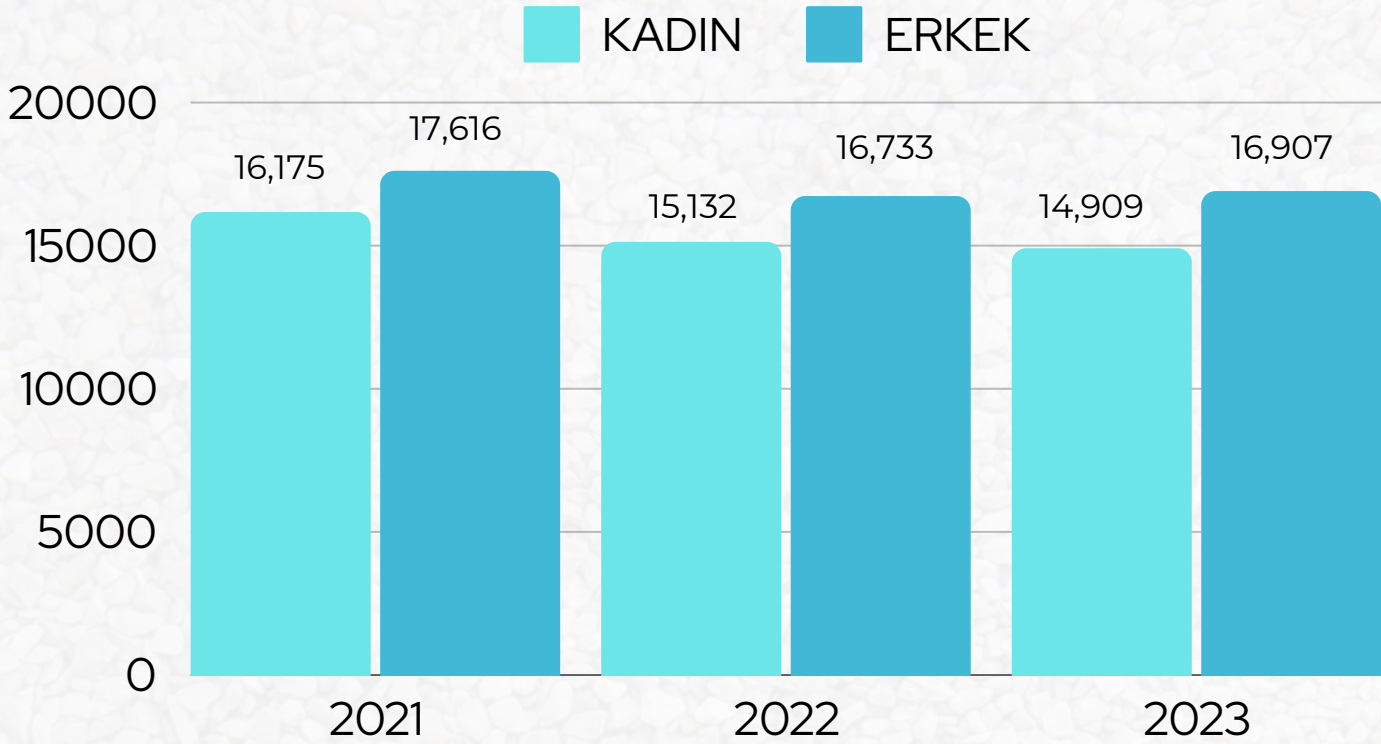
Van'ın diğer ilçelerin aksine Gürpınar hakkında Urartular öncesine dair pek fazla şey bilinmemektedir. Hatta Urartular döneminde kurulmuş olacağı tarihi bulgulardan anlaşılmaktadır. Urartuların yıkılmasının ardından Van'a hâkimiyet kuran her medeniyetler (Persler, Medler...) burayı da egemenliği altına almışlardır. Tarihi kalıntı anlamında ilçe merkezinde bir şey olmamasının sebebi ilçenin yeri cumhuriyet döneminde değişmişti İlçe sınırları çok geniş olmasından dolayı tarihi eser anlamında zengindir. Özellikle Hoşap Kalesi ve Zerneke Barajı en önemlileridir.

Coğrafi Yapı:

Coğrafi genişliği ile Türkiye'nin en büyük ilçesidir, Van'a bağlı 6 ilçe ve Van da dâhil olmak üzere 3 il ile sınırları vardır. Van'a bağlı ilçelerden; Edremit, Özalp, Saray, Başkale, Çatak ve Gevaş ile komşu olması ile birlikte güneyde Hakkâri merkez ve Şırnak ili Beytüşşebap ilçesi ile de komşudur. 4063 km² alan ile Türkiye'nin en geniş ilçesi olan Gürpınar ilçesi alanı ile 3 ilimizin coğrafi büyüklüğünden daha geniştir. İlçenin rakımı 1730 m'dir. İlçede karasal step iklimi hâkim olup, ortalama 82 gün kar görmektedir. Yazları serin geçmekte olup, kışın ise aşırı kar olmamasına rağmen sert soğuklar olmaktadır. Gürpınar Van'ın hâkim karakterine uygun olarak 320 gün ile en fazla Güneş gören merkezlerden biridir. Van'ın eski adı olan Tuşba kelimesinin karşılığının "Güneş Ülkesi" anlamına geldiğini anlatan söylencelere uygun olarak Gürpınar'da ve Van'da havanın kapalı olduğu Günler yok denecek kadar azdır.

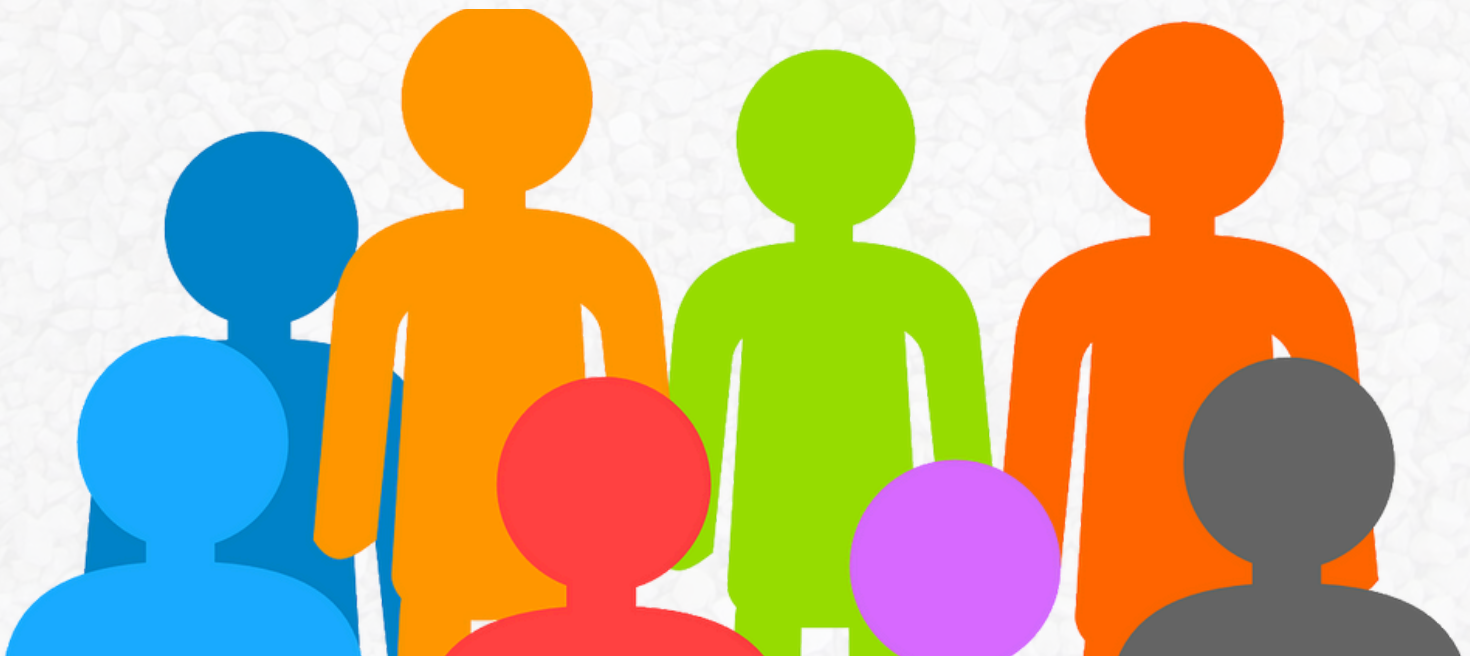

Gürpınar Nüfusu

Gürpınar Nüfus Yapısı:

2023 yılı sonunda adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre Gürpınar'ın toplam nüfusu **31 bin 816** kişi olarak hesaplanmıştır. Gürpınar nüfusunun **14 bin 909**'unu kadın **16 bin 907**'sini erkek nüfusu oluşturmaktadır.

Gürpınar İlçe Ekonomisi:

Gürpınar ekonomisinin temeli hayvancılığa dayanır. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yaygındır. Ayrıca kayalıkların fazla olmasından dolayı birçok noktada taş ocakları bulunmaktadır. Hayvancılık ve tarımdan sonra taş ocakları halkın önemli geçim kaynaklarından biri haline gelmiştir. İlçe hayvan sayısı bakımından Van ilinde ilk sırada yer almaktadır.

Gürpınar'da Tarım:

İlçe genelinde kuru şartlarda tarımsal üretim yapılmaktadır. Tarım potansiyelinin büyük bir kısmını bitkisel üretim (hububat, yem bitkileri ve sanayi bitkilerinden şeker pancarı) ile hayvancılık teşkil etmektedir. İlçedeki tarımsal üretimin durumu sırasıyla; tarla ürünleri, hayvancılık ve meyve olarak 3 grupta toplanır. Tarla ürünleri içerisinde hububat üretimi başta gelmektedir.

Geniş tarım alanlarında ve genelde kuru şartlarda yapılan hububat tarımı içerisinde birinci sırayı buğday bitkisi alır. Sulu tarım ürünleri yıllara göre değişmektedir. Bunun dışında hayvancılığın geniş çapta yapılması dolayısıyla yem bitkileri üretimi de önemli bir yer tutar. Üretimi yapılan hububatın büyük bir kısmını bölgedeki un fabrikaları ile Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından alımları yapılmaktadır. Meyve yetiştiriciliği sertifikalı fidan desteklemesiyle arttırılmaktadır.

İlçenin iklim koşulları bazı yıllar üretimi zorlaştırsa bile meyve bahçeleri donlardan etkilenmeyen kuytu kesimlerde kurulmaktadır. İlçedeki meyve yetiştiriciliği aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır. Başlıca ceviz, elma ve armut üretimi yapılmaktadır.

İlçede **657.103** dekar alanda tarım yapılmaktadır. Bu alanın **87.363** dekarı nadasa bırakılmaktadır. Özellikle küçükbaş hayvancılığın yoğun bir şekilde yapıldığı ilçede yem bitkileri alanı bu paralelde gelişme göstermiştir.

Toplam Alan	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Alanı (Dekar)	Meyveler , içecek Ve Baharat Bitkilerin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünleri n Alanı (Dekar)
657.103	87.363	195	1.681	0	567.864

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	73.500	72.400	129	9.369
Mısır (Slaj)	500	500	4.000	2.000
Arpa	24.000	23.400	113	2.641
Patates	90	90	2.722	245
Şeker Pancarı	774	418	3.211	1.342
Yonca	102.500	101.000	2.000	202.000
Korunga (Yeşil ot)	66.500	65.500	1.650	108.075
Çayır Otu	300.000	290.000	750	217.500
Toplam	567.864	553.308	14.575	543.172

Sebze Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Sivri Biber	30	45
Salatalık (Sofralık)	15	60
Domates (Sofralık)	150	525
Toplam	195	630

Meyve Üretimi:

Ürün Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı	Verim (Kg/Meyve Veren A.Ş)	Üretim (Ton)
Elma Golden	3	0	400	0	0
Diğer Elmalar	1.062	13.920	14.550	30	418
Armut	47	930	2.030	25	23
Ayva	10	0	770	0	0
Kayısı	120	2.200	3.150	24	52
Kiraz	34	0	1.360	0	0
Erik	7	195	190	26	5
Badem	6	0	820	0	0
Ceviz	392	1,500	6.120	29	44

Gürpınar'da Hayvancılık:

İlçede ki hayvansal üretim et ve süt üretimine yöneliktir. Besi hayvanları genelde çevre illere pazarlanmakta, süt ile genel de peynir, yağ olarak aile işletmelerinde iç tüketim olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte son zamanlarda bu potansiyel yeni işletmeler açılarak kullanılmaktadır. Süt, peynir, yağ gibi hayvansal ürünler büyük işletmelerde işlenerek pazara sunulmaktadır. İlçede süt ürünleri fabrikaları giderek çoğalmaktadır. İlçenin en büyük ekonomik girdisi küçük ve büyükbaş hayvancılıktır. İlçeye özgü birde küçükbaş hayvan türü vardır. Norduz koyunu olarak bilinen bu hayvan Gürpınar ilçesine özgüdür.

Norduz Koyunu:

Norduz koyunu Van ili Gürpınar ilçesi Norduz bölgesinin engebeli alçak ve yüksek meralarında yetiştirilmektedir. Son zamanlarda nesli azalmakta olan bu koyun ırkını koruma amaçlı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından norduz koyun ırkını koruma amaçlı destekleme yapılmaktadır. Norduz koyunu yüksek bacaklı, yağlı kuyruklu koyun ırklarından olup, kombine koyun ırkı kabul edilse bile genelde eti azda olsa sütü için yetiştirilmektedir. Besiye alınan erkek kuzular 18 aylık olduğu zaman 60 kg canlı ağırlığına ulaşabilirler. Norduz koyunları sürü halinde otlamayı seven bir koyun ırkı olduğundan, merada sevk ve idaresi kolaydır. Dişi koyunlarda analık içgüdüğü oldukça iyidir.

Norduz Koyunun Görünüm Özellikleri:

- Genelde vücutları beyaz yapağı ile kaplıdır. Nadirde olsa küllü gri renklerde olabilir.
- Ayak, boyun ve başlarında siyah lekeler görülür.
- Boyun kısımları diğer koyun ırklarından ayrı olarak uzun yapağı kaplıdır.
- Norduz koyunları koç başlıdır. Alınlarında kâkül oluşur. Nadirde olsa küpe görülebilir.

Norduz Koyunu Verim Özellikleri:

- Koyunlarda laktasyon süresi ortalama 6 aydır.
- Laktasyon süresi içerisinde ortalama 140 kg süt verirler.
- Ortalama canlı ağırlıkları 65 kg'dır.
- Kuzu verimi yıllık 1,1'dir. Yani ikiz doğurma oranı % 10'dur.
- Erkek kuzularda günlük canlı ağırlık artışı 280 gr. Olup, 18 aylık toklular 60 kg ağırlık üzerine çıkabilir.
- Yapağı verimi 1,5-2 kg civarındadır.

Hayvan Adı	Canlı Hayvan Sayısı (Baş)
Sığır (Saf kültür, Kültür Melezi, Yerli, Manda, Manda yavrusu, Buzağı, İnek, Öküz, Tosun, Boğa)	4.176
At, Katır, Eşek	243
Koyun (Yerli, Merinos) Keçi (Tiftik, Kıl)	612.733
Hindi, Kaz, Ördek, Beç Tavuğu	1.877
Toplam	619.029

Gürpınar'da Turizm:

İlçenin turizm potansiyeli yüksektir. Birçok tarihi yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan en önemlileri Hoşap Kalesi ve Çavuştepe Kalesidir. Yılın her döneminden bu tarihi yapıya ziyaretler yapılmaktadır. Bunların yanında Zerne Kalesi ve Kızlar Mağarası gezilmesi gereken yerler arasındadır. Ekonomisi hayvancılığa dayanan ilçeye turizm gelirleri önemli bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca Zerne Camisi, Hoşap Süleyman Bey Kümbeti, Hoşap köprüsü, Hoşap Hasan Bey Medresesi ve Türbesi, Hoşap Evliya Bey Medresesi, Hoşap Bey Hanı, Hogeçvank Manastırı ve Surp Marinos Manastırı diğer tarihi yerlerdendir.

Hoşap Kalesi:

Hoşap kalesi, bir ortaçağ eseridir. Kale Van iline 50 km uzaklıktadır. Sarp bir yamaç üzerinde kurulmuştur. Türkiye-İran arasındaki yol üzerinde bulunmasından dolayı eskiden stratejik bir öneme sahipti. Kale aynı adı taşıyan Hoşap suyunun sarp kayalıkları üzerinde yükselmektedir. Kalenin batıya bakan girişi ve özgün kapısı bozulmadan günümüze ulaşmıştır. Kapının üzerinde yapımı ile ilgili Farsça kitabe ve aslan kabartmaları yer almaktadır. Kale içindeki eski hamam, cami, medrese, su sarnıcı, zindan ve odalarda geçmişin izlerini görmek mümkündür.

Çavuştepe Kalesi:

Van bölgesinin en önemli Urartu kalelerinden biri olan Çavuştepe'de 1976 yılında Yukarı Kale'de yapılan kazılar sırasında 13. yüzyıla ait bir yerleşmeye ait kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Van iline 25 km, ilçeye 10 km uzaklıktadır. Bol dağı silsilesinin batı ucunda kurulmuş olan kale aşağı yukarı kalelerden oluşmaktadır. Urartular tarafından yapılmış olan kale dünyanın en eski tuvalet ve kanalizasyon sistemine sahiptir.

Kızlar Mağarası:

Van'ın Gürpınar ilçesine bağlı Yedisalkım Mahallesiinde bulunmaktadır. Yedisalkım Mahallesiinden Başet Dağına doğru uzanan put kanyonu içerisinde yüksekçe bir yerde bulunan bu mağara; iki bölümden oluşmaktadır. Her iki bölümün duvarında yer alan resimler ile oldukça dikkat çekicidir. Mağara duvarlarında çok sayıda bulunan dans eden tanrıça figürlerinden dolayı Kızlar Mağarası adını almıştır. Birinci mağara duvarında birçok hayvan figürleri bulunmaktadır. Bu çizilen figürlerle adeta avcılık ile ilgili bir kompozisyon çizilmiştir. İkinci mağarada ise iki ayrı döneme ait resimler bulunmaktadır.

Zernek Kalesi:

Gürpınar'ın Hamurkesen Köyünde sarp kayalıklar üzerinde bulunmaktadır. Farsça bir isme sahip olan Zernek Kalesinin anlamı altın kale demektir. Kalenin kitabesi bulunmadığı için hangi dönemde yapıldığı tam olarak bilinmiyor. Fakat Abbasi Beylerinde Beşaret Bey tarafından yapıldığı tahmin ediliyor. Zamanla tahrip olan bu kalenin günümüzde duvarları ve bir kısmı duraktadır. Yöre halkı tarafından hastalara şifa verdiğine inanılan bu kale yoğun ilgi görmektedir.

Meryem Ana Kilisesi (Der Meryem):

Kilise, Gürpınar sınırları içinde bulunan Norduz bölgesi ile Çatak ilçesi sınırlarının kesiştiği bir vadide, Araz çayı kenarında yapılmıştır. Vaspuragon Ermeni beyliği zamanında, Surp Partoğimeos tarafından yaptırılan bu manastır 365 oda olarak inşa edilmiştir.

Bölgenin en büyük manastırı olan kilisenin 365 odadan bugün maalesef sadece 32 odası mevcuttur.

Gürpınar'da Eğitim:

Gürpınar ilçesinde okuma yazma bilmeyen kişi sayısı 1.630'dur. Bunun yanı sıra ilçede 104 adet okul, 548 adet derslik, 8.594 öğrenci 649 öğretmen bulunmaktadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde ve ortaöğretimde 19 lisede 25 mesleki ve teknik eğitimde ise 25'tir.

Gürpınar'da Öne Çıkanlar

- Küçükbaş ve büyükbaş hayvan potansiyeli
- Norduz koyunu
- Turizm potansiyeli
- Güneşli gün sayısı
- Tarımsal üretim

Gürpınar Yatırım Alanları

- Hayvancılık ve hayvansal ürünler üzerine yatırım
- Tarımsal yatırımlar
- Yenilenebilir enerji yatırımları
- Madencilik yatırımları
- Turizm yatırımları

Gürpınar'da Yapılması Gerekenler

- Mevcut hayvan popülasyonunun korunması ve verimin artırılması için gerekli çalışmaların yapılması
- Hayvan üreticilerine gerekli desteğin sağlanması,
- Norduz koyun ırkının korunması için gerekli çalışmaların yapılması,
- Canlı hayvan satışının yapılacağı modern tesislerin açılması,
- Yeni süt ürünleri tesislerinin açılması ve var olan tesislerin devamını sağlayacak gerekli desteklerin sağlanması,
- Tarımsal üretim için yeni tarım arazilerinin açılması, tarımda modern tekniklerin kullanılması için gerekli ekonomik desteğin sağlanması,
- Tarihi yapıların restore edilip turizme kazandırılması için gerekli çalışmaların yapılması,
- İlçede ki ticari işletmelere gerekli desteğin sağlanması
- İlçeden göçü engelleyici yeni açılımlar yapılması için gerekli çalışmaların yapılması
- İlçe sağlık ve eğitim sorunlarının çözümü için gerekli çalışmaların yapılması
- İlçe de mesleki ve teknik eğitim veren (özellikle tarım ve hayvancılık üzerine) bir okulun açılması.

Gürpınar Nüfus Yapısı:

2023 yılı sonunda adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre Gürpınar'ın toplam nüfusu 31 bin 816 kişi olarak hesaplanmıştır. Gürpınar nüfusunun 14 bin 909'unu kadın 16 bin 907'sini erkek nüfusu oluşturmaktadır.

